

MAHVİYET*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtüh! Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm...

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

Geçen derste hırsızlık ve katilden bahsetmiştik. Bu iki şey hepimizin malûmudur da, bâhusus genç kardeşlerimize hatırlatmak için tekrarını hoş gördüm.

a. İbadetin Efdali

Hırsızlık... Parası çalınır insanın, malı çalınır, yanar, ne olur olur; telâfisi mümkündür. Bu kadar hadiseler oluyor, yine bakıyorsun arkası düzeliyor. Hareketlerde [depremlerde] olsun, yangınlarda olsun, birçok zayıatlarda olsun... Fakat hepsi telâfisi mümkün olan şeylerdir.

Yalnız en korkulu, telâfisi mümkün olmayan ömür var! Ömür, aldığımız nefesler. Bunların telâfisi mümkün değil. Bu kaçtı mıydı, kaçtı. Artık bunu tutacağım diye uğraşmanın imkânı yok, çaresi de yok. Binâen aleyh, bu ömrü kaçırmamak lâzım!

Onun için, *efdalü'l-ibadet*, nefesinin Allah ile olduğu gün ve andır. Namazda, ibadetlerde, sâir vakitlerde ne kadar Allah ile olabiliyorsan; işte o nefeslerin *efdalü'l-ibadet*... Onun haricinde olan nefeslerden hepimiz mes'ulüz. Hepimiz yâni.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Onun için, her kardeşlerimden ricalarım: Kahvehane, gazino, tiyatro, balo vs. deniz alemleri; bunlar bizim içimizi öldüren büyük hadiselerdendir. Bunların telâfisi mümkün değil! Bu, o kadar büyük bir zayıttır ki! Yüz bin lira gider, milyon lira gider, milyar lira gider; fakat yine telafisi mümkün. Fakat bu ömrün kaçanının telâfisi mümkün değil!

Aynı zamanda kaçan nefes, bir de aksülamel olarak içimizde bir leke bırakır. Kirlili bir leke bırakır. Bu lekeler çoğaldıkça kalbimizi karartır, kaplar. Ondan sonra o kalbin sahibinden, bir daha hayır beklemek imkânı olmaz. En acı hadise... Artık imanla mı gider, imansız mı gider? Orasını Allah bilir artık, orası bizim işimiz değil.

b. Evlâtlarınızı Öldürmeyin!

Şimdi, bu hırsızlıkta en büyük dikkat edeceğimiz şey, televizyonundan tut da, işte bu her çeşit zevk alemleri, bizim ömrümüzü yok eder. Hayatımızın ifnâsına gayret eden şeylerdir. Onlardan uzak olmak, vazifelerimizin başında gelir.

İkincisi katil idi. *Katil*, adam öldürmek. Eceli gelmiştir, ölmüştür. Ecelsiz kimse ölmez! Kurşundan ölür, dam yıkılır ölür, denize batar ölür... Çeşitli sebeplerle ölür. Ölen bu cesettir. Bu, nasıl olsa o ölüme mahkûmdur. Zamanı gelmeden ölmez, zamanından sonraya da kalmaz.

Fakat asıl olan iç ölümdür. Ruh aleminin ölümü... O ölüm, öteki cesedin ölümüne hiç benzemez. Nitekim, işte bu kadar insan geldi

gitti. Biz de geldik, biz de gideceğiz. Hiç duracak olanımız yok!

Binâen aleyh, en çok dikkat edeceğimiz, can dediğimiz, ruh dediğimiz, bizi gezdiren, koşturan, oynatan, konuşuran bir kuvvet var içimizde... O kuvvet çıkınca, bizi mezara götürüp gömüyorlar. O kuvvet bizde iken, her şeyi yapabiliyoruz.

Binâen aleyh, evlâtlarımızı İslâm dinini öğretmeden, İslâm dininin ilmihalini öğrenmeden terk etmek, onun mânen ölümüne sebep olmak demektir.

Onun için, babalardan ricamız; o kadar dikkatli olmalıdır ki, her baba evlâdına İslâm dinini, ilmihalini çok güzel öğretmeli! Ondandır sonra, o evlattan fayda olur. Eğer İslâm dinini lâıyık vech ile öğretmediyse; çocuğun da içinde yok da, kendisi de öğrenmediyse, vay halimize! Bu da en tehlikeli bir ölümdür.

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ

(الإسراء: ٣١)

(*Ve lâ taktülû evlâdeküm!*) “Evlâtlarınızı öldürmeyin!” (İsrâ, 17/31)

Evlât öldürülür mü? Vaktiyle yapan olmuş, öyle bazı kabilelerde, fakat ehemmiyeti yok. Bugün yapan, evlâdını öldüren kimse olmaz. Ama Allah Celle ve A'lâ diyor ki: (*Ve lâ taktîlû evlâdeküm!*) “Öldürmeyin evlatlarınızı!”

İşte o öldürme, ruhen öldürme... Ona ilmihalini

öğretmedik miydi, kitabımız olan Kur'an-ı Azîmü'ş-şan'ı öğretmedik miydi, onu mânen öldürmüş oluyoruz! Mânen ölmüş oluyor. Hırsızlık da yapar, cinayet de işler. Korku yok çünkü, ahiretten haberi yok...

İlmihal demek, ahireti öğreten, Allah'ı bildiren bilgi demek. Allah'ı bilmek kolay değil ki! Allah'ı bilmek için, tefekkür lâzım insanda... Ki, o tefekkürün neticesinde Allah'ı iyice bilebilsin. İlmihal bilmeyince, o da olmaz.

Onun için:¹

تَفَكُّرُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ

(*Tefekkürü sâah, hayrun min ibadeti seneh.*)

“Bir an tefekkür, bazı rivayette sene, bazı rivayette 60 sene, bazı rivayette 70 senelik ibadetten hayırlıdır.” buyrulmuştur. Nafile ibadetten tabii. Nafile ibadetten hayırlı.

Onun için evlâtlarımıza –büyük veya küçük– elimizden geldiği kadar dinlerini iyice öğretebilmenin çaresini aramak lâzım!

O zevk alemlerinde kim bilir kaç saatimiz zâyî oluyor da, bu dînî bilgileri almak için beş-on dakikayı çok görürüz kendimize...

c. Mahviyet ve Tevâzu

Burada bu kalsın da, asıl geçen seferden söylemek istediğim, mahviyet... Asıl mühim olan bu. Mahviyetin mukabili, enâniyettir.

¹ *Tefsir-i Kurtubî*, c.IV, s.314; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.370, no: 1004.

Enâniyet, bencillik... İnsandaki bütün dertlerin başı, bu enâniyetin içinde. Bütün felâketlerin başı, kaynağı bu. Bundan kurtulmanın çaresi mahviyet!

Mahviyeti elde etti miydi, çok kâmil bir insan olur insan. Olgun bir insan olur. Onun her sözünden, özünden, yürüyüşünden, her şeyinden insanlar istifade eder.

Mahviyet, mâlûm ya, yok olmak demek değildir.

“—Ne oldu?”

“—Mahvoldum yâhu!” der insan.

Yok olmadın yâni, yok olmak değil. Ya ne demek?

Kötü huylardan berî olmak, kötü huylardan arınmak... Kötü huylardan arınan insana mahvolmuş insan derler. Yani, kötülüklerini mahvetmiş, kötülüklerini yok etmiş. Böyle bir insan...

Fakat yalnız mahviyet kâfi değil! Mahviyetli insan, kötü huyları terk eder. Fakat iyilerini alamadıysa, o da bir mânâ ifade etmez. Meselâ, *Lâ ilâhe illa'llâh* deriz. *Lâ ilâhe*, mahviyettir, menfîdir. *İlla'llâh* demedikçe olmaz. *Lâ ilâhe*, ancak *illa'llâh*'la tamam olur. *Lâ ilâhe* demekle, dedik ama yarım söyledik ve ters oldu iş! Allah esirgeye, o halde ölürse insan, sû-i hâtimesinden korkulur.

Onun için, mahviyetin yanında mutlaka isbat lâzım. Bunun iki tane adı var. Birisi sùfî adı ki, sùfîler buna *mahv ü isbat* diyorlar. Bir takım sùfî de, *fenâ ve bekâ* diyorlar. Bunları söylemekten

maksadım, bu kolay bir şey değil! Tahsili de zor, söylemesi de zor. Dinlemesi de kolay değildir.

Ama diyor ki, kitaptaki gördüğüm:

“—Bunları elde edemeyen insanın ömrü, muattal ve mühmel olarak geçmiştir.” diyor.

Yazık olmuş o adama! Bunları tahsil etmek, milyonları kazanmaktan, milyarları kazanmaktan daha mühim! Milyonlar, milyarlar kazanırsın, fakat kimse götürmemiş onları! Herkes bırakmış burada... Asıl buradan gidecek olan, bu cevâhirdir ki insanın içerisinde...

Biliyorsunuz ki cevherler, hep yerin derinliklerinden çıkıyor. İnsanın da derinliklerine inildikçe, bu mahviyetler hasıl olur insanda... Yoksa öyle yüzde gezmekle bu mahviyetler elde edilemez.

Onun sana kısacık bir misâlini söyleyeyim: Bir adam, birisine —komşusu, ahbabı, her neyse onun güzelce bir tarafını görmüş de— demiş ki, “—Beyefendi! Bu akşam çorbayı bizde içmez miyiz? Çorbayı bizde içelim lütfen!” demiş.

Efendi:

“—Peki!” demiş.

Almış, evi neredeyse artık —Fatih’te mi, Bayezit’te mi, neredeyse— oraya kadar götürmüş. İhtiyarca bir adam... Kapıya gelince demiş ki:

“—Baba! Kusura bakma, ben bunu yanlış söyledim. Bu akşam hanımlar evde yok, alamayacağım seni eve!” demiş.

“—Peki yavrum, hay hay!”

Dönmüş adam, evine kadar gelmiş. O da arkasından koşmuş adamın... Kapısından içeriye girerken:

“—Amca! Affet! Ben pişman oldum. Seni kapıya kadar götürdüm de geri çevirdim. Gel gidelim, şu yemeği yiyelim bizde!”

“—Hay hay, yavrum.” demiş, dönmüş. Yine kapısına geldiği vakitte:

“—Amca, kusura bakma be! Yine olmadı bu iş. Yine yapamayacağım ben bu işi...”

“—İyi, zararı yok yavrum.”

Dönmüş. Tam beş defa böyle gitmiş, gelmiş; gitmiş, gelmiş. Beşincide demiş ki adam:

“—Ver elini öpeyim amca!” demiş. “Senin ben iyi bir adam olduğumu öğrendim. Bunu ancak seni öğrenebilmek için, iyi bir adam olduğumu anlayabilmek için yaptım. Hakikaten büyük adammışsın. Ver elini öpeyim!” demiş.

“—Aldandın yavrum!” demiş. “Aldandın yavrum, bununla büyüklük ölçülmez. Bu, köpeklerin huyudur.” demiş. “Kuçu kuçu dersin, gelir. Hoşt hoşt dersin, gider.” demiş. “Sen bunu bir iyilik mi zannettin?” demiş.

Mahviyet kolaycacık olmuyor. Biz olsak ne yaparız? Döveriz adamı:

“—Terbiyesiz! Benim gibi yaşlı bir adamla, oyun mu oynuyorsun sen halâ? Kaç oldu bu?” filân diye.

Elimizden gelirse, bir kaç da tokat atarız adama... Ama bak, sonuna bak: Sonunda adam

onun evlâdı olmuş. Yetişmiş, güzel bir efendi olmuş.

Onun için, Allah hepimizi affetsin... Binâen aleyh, bunlar kolaycacık olmaz.

Misafirler geldi de Mekke'den. Evde bir levha var:

شِفَاءُ الْقُلُوبِ ذِكْرُ اللَّهِ

(الدیلمی عن أنس)

(Şifâü'l-kulûbi zikru'llâh.) [Kalblerin şifâsı zikrullahtır.]

Hepimiz bir hastalığa tutuluyoruz. O hastalığın tedavisi için, çare arıyoruz doktorlarımızdan. İçimizin hastalığına nereden bulacağız çareyi? Allah-u Teâlâ'nın zikriyle meşgul olduğun an, senin kalbine şifa gelir. Zikrullahı bıraktın mıydı, fenâ!

Şimdi benim, rahmetli Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi üstadımızın bir vasiyetnamesi var. Akşam okudum da, utandım kendi kendime. Boyna içiyoruz hapları, ilaçları filan. O da, aksülamel bizi rahatsız ediyor büsbütün. Diyor ki üstad rahmetu'llahi aleyh... 55 tane vasiyet. İnşallah Türkçe'ye çevirir, hepinize dağıtırız:

“—Faytona binme!” diyor.

O zaman fayton devriymiş. Bugün dese, diyecek ki:

“—Otomobillere, taksilere binmeyin!”

Hele o Kadillak denilen yahut daha büyük

arabalara hiç razı olmayacak! Niçin? Yürümekte şifa var zaten, biraz da yürüyelim. Halbuki arabası olan, şuradan şuraya araba ile gidip geliyor. Hem vücuda zarar; hem işte benzinimize zarar, şuna zarar, buna zarar...

O diyor ki, faytona da binme! Faytonun atı bizden, otu da bizden, arpası da bizden. Dışarıya beş para vermiyoruz. Dışarıya beş para vermediğimiz halde, büyüklerimiz faytona binmeye razı olmamış! Kendine kibr ü gurur, varlık ve benlik gelmesin diyerekten. E biz arabaya kurulduk muydu, elbette paşa gibi saltanat içerisinde yürüyoruz.

İkincisi demiş ki:

“—Küffar elinden ve küffar diyarından gelen şeker, yağ ve emsali şeyleri yemeyin!” demiş.

“—Aç mı kalalım?”

Kalmazsın. Peynir ekmek ye, tuz ekmek ye, bir şey olmaz. Sonra demiş ki:

“—Ecnebi diyarlarından gelen eczâları da kullanmayın!” demiş.

Vasiyetnamede bu! Benim sözüm değil, vasiyetnamede yazmış.

Baktım baktım da, çok haklı! Bizim eskiden doktorlarımız işte otlardan, çöplerden ilaçlar yaparlar ve onlarla bizi tedavi ederlerdi. Zararı da olmazdı. Bugün hepsi nerden geliyorsa geliyor, nasıl geliyorsa geliyor. Ne olduğunu da bildiğimiz yok! Ver bakalım yutalım! Ver bakalım yutalım! Derken işin içinden çıkılmaz bir hal alıyor. Allah kusurlarımızı affetsin...

Onun için, mahviyetin arkasından isbat lâzımdır. Bunun da mânâsı; günahları terk etmekle beraber, ibâdât ü tâate devam! İbâdât ü tâate devam; nafileleri de içinde olmak şartıyla... Nafile ibadetleri sakın önemsiz görme, “Ne olacak, bu fazladan?” deme!

Meselâ, bizim Şafiî kardeşlerimiz, Ramazan’larda teravihe ekseriyetle gelmezler.

“—Niçin?” deriz.

“—Borcum var!” diyor.

E, doğru. Borcun varsa bu da nafiledir.

“—Borcum varken, nafilayı nasıl kılayım?” diyor.

Acaba kahvehanede oturduğun vakitte, kaç saat tavlanın başından kalkmıyorsun, iskambilin başından kalkmıyorsun? O zaman günah olmuyor da, bu nafile namazı kılacağıın vakitte, borcum var diyerekten kasılıp orada oturuyorsun. Allah kusurlarımızı affetsin...

Onun için, nafile ibadetlerin büyük faydaları vardır. Onların hiç birisini önemsiz görmeyelim! Hattâ ve hattâ gece namazlarını kılmamak günahı sagâirdendir. Günah-ı sagâir, yâni küçük günahların arasına katmışlar. Her gece olursa, günah-ı kebâir olur. Niçin? Gece ibadetinin iki rekâti, dünya ve içindeki her şeye bedel! ²

Bizim delil gelmişti, biz de o sene arabayla gitmiştik. Dedi ki:

² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.3, s.455, no: 5404, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Abdullah ibn-i Mübarek, *Kitâbü'z-Zühd*, c.1, s.456, no:1289,

Hassân ibn-i Atıyye RA'dan.

“—Ne budala adamlarsınız. Mekke’ye gelseydiniz, iki rekâtime yüz bin sevap alacaktınız yâhu! Bu 13 gün, 15 gün yollarda geçirdiniz, bu sevaptan mahrum kaldınız!”

Elimde de bir kitap var.

“—Bak, hocaefendi! Bizim memlekette olsun, dünyanın her ne tarafında olursa olsun, gece kalkıp da iki rekât namaz kıldık mı, yüz bin sevabı Allah bize de veriyor. Allah’ın lütfu geniş!” dedim.

Onun için, gece ibadetlerine alışabilmek için, gençlik devirlerinden kendisini hazırlamak lâzım! Kötü yerlerde saatlerce ömürlerimizi geçiririz, gece kalkmaya vaktimiz kalmaz, kalkamayız. Sabaha da zor kalkarız artık...

Onun için, Allah affetsin... Bizi, ibâdât ü tâtatlerine devam eden ve o mühmel, muattal olan kullarından kurtulup, sevgili ve razı olduğu kullarının arasına cümlemizi kabul etsin...

Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm.

Lâ ilâhe illa’llâhu’l-halîmü’l-kerîm... Sübhâna’llâhi rabbi’l-arşi’l-azîm... El-hamdü li’llâhi rabbi’l-âlemîn...

Nes’elüke mûcibâti rahmetike... Ve azâimi mağfiretike... Ve’lganîmete min külli birrin... Ve’s-selâmete min külli ismin... Lâ teda’ lenâ zenben illâ gafarte... Ve lâ hemmen illâ ferracte... Ve lâ haceten leke fîhâ ridan, illâ kadaytehâ yâ erhame’r-râhimîn! Yâ erhame’r-râhimîn! Yâ erhame’r-râhimîn!

Bugünkü Cumamızı cümle Ümmet-i Muhammed

hakkında ve bizler hakkında da mübarek ve müteyemmin eyle yâ Rabbi! İbadetlerimizi dergâh-ı ulûhiyyetinde kabule karîn eyle yâ Rabbi! Sana lâyük ibadet yapamadık. Elbette sen affedicisin. Sen bizi afv ü mağfiret eyle yâ Rabbi!

El-fâtiha!

Es-selâmü aleyküm!

Mehmet Zahid KOTKU

16. 03. 1979 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/](#)

[Cuma Sohbetlerine](#)

[PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)



SERVER
Kürsü